

[Arbejdsministeren.]

På den anden side har man anset det for ønskeligt, at den her foreslåede reform ikke afventer resultaterne af de nævnte videregående overvejelser, og det har derfor været nødvendigt at udarbejde forslagene på grundlag af den nuværende struktur. Når man på et senere stadium skal gennemføre mere vidtgående omlægninger på de to nævnte områder, vil dette naturligtvis kræve ændringer, herunder lovændringer, på en lang række specialområder, herunder også arbejdsanvisningen. De foreliggende lovforslag foregriber intet med hensyn til gennemførelse af de kommende bredere reformer, og det er naturligvis hensigten at administrere dem således, at der ikke skabes vanskeligheder i relation til de fremtidige reformer.

Som det fremgår af de to lovforslag, har man ved genfremsættelsen undladt at foretage ændring af den ved første fremsættelse foreslåede ikrafttrædelsesdato, den 1. april 1968, som var i overensstemmelse med, hvad der blev vedtaget enstemmigt af dette høje ting i februar 1967.

Jeg går dog ud fra, at denne dato under alle omstændigheder må revideres under behandlingen i tinget.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale de to lovforslag til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Endvidere har jeg den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om erhvervs-mæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere og forslag til lov om ændring af lov om beskæftigelse og uddannelse af unge. (Om bortfald af bestemmelserne om tvungen henvisning) samt forslag til lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om ophævelse af bestemmelserne om bortfald af unge arbejdsløses understøttelsesret i visse tilfælde).*

De to førstnævnte love indeholder en bestemmelse om, at forslag til revision af lovene skal fremsættes i indeværende folketingsår.

Den ændring, jeg foreslår i loven om erhvervs-mæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere, går ud på, at revisionsbestemmelsen ophæves, og jeg stiller i øvrigt ikke forslag om ændringer i denne lov. I bemærkningerne gives der udtryk for, at

regeringen, når visse ændringer i arbejdsløshedsloven er gennemført, vil genoptage spørgsmålet om revision af loven.

Med hensyn til loven om beskæftigelse og uddannelse af unge foreslår jeg at ændre revisionsbestemmelsen, således at revisionen udsættes til folketingsåret 1970-71. Herudover stiller jeg forslag om bortfald af bestemmelserne om tvungen henvisning. Forslaget om ændring af loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. er en følge af dette forslag om bortfald af bestemmelserne om tvungen henvisning i ungdomsloven.

Lov om erhvervs-mæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere blev gennemført i 1960 med fuld tilslutning fra parterne på arbejdsmarkedet, som i det foregående kommissionsarbejde havde deltaget i lovens forberedelse, og loven blev enstemmigt vedtaget i folketinget.

I folketingsåret 1964-65 gennemførtes en lov om ændring af revisionsbestemmelsen, hvorved revisionen blev udsat til indeværende folketingsår. Arbejdsmarkedets organisationer havde gennem uddannelsesrådet givet udtryk for, at loven i uændret form indtil videre syntes at være et hensigtsmæssigt grundlag for videreudviklingen af de ikke-faglærte arbejders uddannelsessystem.

I juni 1967 nedsatte min forgænger et udvalg med repræsentanter for arbejdsmarkedets hovedorganisationer til at overveje forslag til lovens revision, og dette udvalg, hvis betænkning af 6. marts 1968 er omdelt, har stillet forslag om på ny at forlænge loven uændret.

Med hensyn til den nærmere udformning af det uddannelsessystem, der er opbygget på grundlag af loven, henviser jeg til udvalgsbetænkningens kapitel II. Det er arbejdsmarkedets organisationer, der gennem deres repræsentanter i brancheudvalgene og uddannelsesrådet og i skolernes ledelse har den afgørende indflydelse på uddannelsernes art, indhold og omfang. Det etablerede uddannelsessystem med korte kursus af i almindelighed 3 ugers varighed, der også er taget i anvendelse inden for efteruddannelsen af faglærte, har gjort det muligt at foretage en smidig tilpasning af uddannelsen til den hurtige

[Arbejdsministeren.]

tekniske udvikling og til de enkelte branchers behov. Dette er baggrunden for, at loven stadig virker tilfredsstillende.

Lovrevisionsudvalget peger på, at det også for de arbejdsløshedsforsikredes vedkommende vil være rimeligt at lade de offentlige arbejdsanvisningskontorer tage stilling til adgang til kursus og til spørgsmålet om ydelse af godtgørelse for tab af indtægt eller arbejdsmuligheder. I denne forbindelse fremhæver udvalget betydningen af en udbygning af erhvervsvejledningen for voksne. Udvalget finder det dog rimeligt, at en ændring ikke gennemføres, førend der er forløbet en vis tid efter gennemførelsen af den forventede nyordning inden for arbejdsanvisningsområdet.

Udvalget har endvidere overvejet reglerne om godtgørelse til kursister for tab af indtægt eller arbejdsmuligheder. Udvalget udtaler, at den pr. 1. april 1967 gennemførte forhøjelse af satserne for arbejdsløshedsunderstøttelse har medført den virkning for godtgørelsen, at kun de højere lønnede grupper kan udnytte den samlede godtgørelse fuldt ud. Da hele arbejdsløshedsunderstøttelsesspørgsmålet er genstand for behandling i et udvalg, har der i lovrevisionsudvalget været enighed om, at en eventuel principiel ændring af reglerne om godtgørelse bør udskydes.

Udvalget har stillet forslag om en række andre ændringer, hvoraf størsteparten kan gennemføres administrativt. Dette gælder således forslaget om at smidiggøre adgangen til at lade unge under 18 år deltage i kurserne og om i et vist omfang at give adgang for faglærte, arbejdsledere og selvstændige erhvervsdrivende. De foreslåede ændringer af reglerne om befordringsgodtgørelse og om betaling for kost og logi kan ligeledes gennemføres administrativt.

Da ændringer i tilmeldingsreglerne og reglerne om godtgørelse for tab af indtægt må afvente kommende ændringer i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v., og da disse spørgsmål efter udvalgets opfattelse er de væsentligste, finder udvalget det rimeligt helt at udsætte lovrevisionen.

Regeringen tilslutter sig dette forslag og har til hensigt at imødekomme det af hovedorganisationerne i betænkningen fremsatte

ønske om en drøftelse af tilmeldings- og godtgørelsesreglerne senest 1 år efter, at en lov om nyordning inden for arbejdsanvisningsområdet er trådt i kraft.

Regeringen vil endvidere overveje en gennemførelse af de af udvalgets øvrige forslag, som kan foretages inden for lovens nuværende rammer, og i forbindelse hermed vil man tage spørgsmålet op om henlæggelse af administrationen af statens specialarbejderskoler til uddannelsesrådets sekretariat.

Jeg skal derefter kort redegøre for forslaget om at udsætte revisionen af lov om beskæftigelse og uddannelse af unge til folketingsåret 1970-71 og for det dertil knyttede forslag om konsekvensændringer i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v.

Ungdomsudvalget, der er nedsat i henhold til § 2 i loven om beskæftigelse og uddannelse af unge, har i en indstilling, der er optaget som bilag 2 til forslaget, anbefalet at udsætte lovens revision i yderligere 3 år. Udvalget foreslår dog at ophæve den særlige beføjelse, der ved lovens §§ 7 og 11; jfr. § 13, er tillagt de offentlige arbejdsanvisningskontorer til at henvise langvarige arbejdsløse i alderen fra 18 til 25 år til de arbejds-tekniske ungdomsskoler og til kursus for ikke-faglærte arbejdere med den virkning, at der til den, der ikke følger henvisningen eller forlader foranstaltningen i utide, ikke må ydes arbejdsløshedsunderstøttelse i den fastsatte henvisningsperiode. De hertil svarende særlige bestemmelser i arbejdsløshedslovens § 17, stk. 1, nr. 12 og 13, om bortfald af understøttelse, foreslås ophævet. Herom skal jeg blot bemærke, at bestemmelserne er ude af takt med tiden, og at de offentlige arbejdsanvisningskontorer da også i de senere år kun i meget begrænset omfang har gjort brug af reglerne.

Som begrundelse for forslaget om at forlænge loven i yderligere 3 år har ungdomsudvalget udtalt, at det har overvejet, om det ville være muligt at løse de opgaver, loven tager sigte på, gennem loven om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere. Udvalgets flertal finder imidlertid, at det er af betydning at bibeholde — i hvert fald endnu nogle år — de muligheder for erhvervsmæssig indføringsundervisning og social-erhvervsmæssig stabilise-

[Arbejdsministeren.]

ring af unge, som ungdomsloven frembyder, og har herved lagt vægt på, at uddannelseslovens hele opbygning og administration kun tager sigte på det rent erhvervsuddannende for voksne arbejdere med arbejdsmæssig erfaring.

Udvalget peger dels på de unge, som har forladt skolen tidligt, og som uden støtte i en senere erhvervmæssig uddannelse har svært ved at vinde en fastere tilknytning til et erhverv, dels på den gruppe af unge, der på grund af personlige og sociale vanskeligheder og svag skolemæssig og uddannelsesmæssig baggrund klarer sig dårligt på arbejdsmarkedet selv under gode beskæftigelseskonjunkturer.

Jeg tillader mig at henvise til udvalgets indstilling med hensyn til de enkelte forslag til en forbedring af mulighederne for at imødekomme behovet i samarbejde med nogle af de større specialarbejderskoler.

Et mindretal — der i øvrigt er enig med flertallet — mener, at ungdomsloven bør ophæves, og at disse ungdomsforanstaltninger fremtidig bør have hjemmel i et særligt kapitel i loven om erhvervmæssig uddannelse af ikke-faglærte.

Regeringen er enig med udvalget i de anførte betragtninger om behovet for at videreføre og omlægge lovens uddannelses- og stabiliseringsforanstaltninger i nær sammenhæng med uddannelsesordningen for voksne ikke-faglærte. Regeringen er ligeledes enig med udvalgets flertal i, at det vil være hensigtsmæssigt at søge udvalgets forslag om et sådant samarbejde afklaret, inden man skrider til en revision af loven. Man vil i den forbindelse tage spørgsmålet op om henlæggelse af administrationen af statens arbejdstekniske ungdomsskoler til uddannelsesrådet for ikke-faglærte arbejdere.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Herved tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om universiteternes udbygning.

Folketinget har i samlingen 1965-66 og 1966-67 haft anledning til at beskæftige sig med problemer vedrørende universitetsudbygningen i forbindelse med lovforslagene om universitetscentre. Disse lovforslag blev imidlertid ikke færdigbehandlede, bl. a.

fordi man afventede fremkomsten af skitsen for udbygningen af de højere uddannelser i tiden indtil 1980. Planskitsen, som blev offentliggjort i juni 1967, er det første forsøg på at foretage en bred og sammenhængende vurdering af de mange problemer, som rejser sig i forbindelse med udbygningen ikke blot af vore universiteter, men de højere uddannelsesinstitutioner i det hele taget.

Alle de spørgsmål, der knytter sig hertil, vedrører ikke blot fremskaffelse af lokaler og lærerkræfter, hvad der i sig selv er en vældig udfordring, men vedrører også reformer af uddannelsernes indhold og opbygning, således at det er nødvendigt at anskue de højere uddannelser under en bredere synsvinkel, end vi traditionelt er vant til. Planskitsen rejser alle disse problemer og peger på en række muligheder, men de endelige løsninger forudsætter institutionernes aktive medvirken, og undervisningsministeriet har derfor anmodet institutionerne om at tage disse problemer op på basis af planskitsen og snarest fremkomme med konkrete indstillinger om disse spørgsmål.

Der rejser sig her et vigtigt spørgsmål i den generelle målsætning: skal man udbygge med henblik på at sikre alle egnede adgang til en højere uddannelse efter lyst og evner, eller skal man planlægge efter samfundets behov?

Over for den sidste løsning står den kendsgerning, at udviklingen går så hurtigt, at ingen i dag kender samfundets behov om bare 10 eller 20 år, og allerede af den grund er det farligt helt at basere sig herpå. Det har hidtil været en anerkendt målsætning, at lyst og evner må være afgørende. Og det bør det stadig blive. Men forsigtige skøn over samfundets udvikling og behov må naturligvis indgå i vejlednings- og rådgivningsarbejdet ved valg af uddannelse. I øvrigt viser det sig, at de unges studievalg hurtigt påvirkes af tendenser i „markedsudviklingen“. Det centrale må derfor være fleksibilitet i uddannelsessystemet også på de højere niveauer, og denne fleksibilitet må kombineres med udstrakte muligheder for videre- og efteruddannelse. Det er en udvikling, som ikke bare er et dansk fænomen. Man møder de samme tendenser i praktisk talt alle lande. Diskussionerne står ikke, om man skal fremme en sådan udvikling, men derimod